

РЕЦЕНЗІЯ

НА МОНОГРАФІЮ Д.А. ШЕВЧЕНКО НА ТЕМУ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ (XVIII – XX СТОЛІТТЯ)

БОБРОВНИК С.В. - доктор юридичних наук, професор

DOI 10.32782/NP.2021.3.26

Монографія «Становлення та трансформація правового регулювання шлюбно-сімейних відносин в Україні (XVIII – XX століття)» підготовлена кандидатом юридичних наук Шевченко Дмитром Анатолійовичем.

В умовах затвердження ключових постулатів щодо державно-управлінських перетворень на засадах демократичних, правових та соціальних інститутів та ідей, проблеми шлюбно-сімейних відносин відіграють ключову роль як фундаментальний елемент державно-суспільного життя. Сім'я є первинним соціальним осередком і джерелом відтворення соціуму, яке постає в якості виховного середовища в рамках якого формуються і закріплюються на побутовому рівні світоглядні, культурологічні та моральні основи життєдіяльності суспільства. Процес інтернаціоналізації соціокультурних норм детермінований, перш за все, сімейною соціалізацією. Разом з тим, доводиться констатувати, що аж до теперішнього часу в історико-теоретичній юридичній науці проблемам сім'ї та шлюбу уваги приділяється явно недостатньо, а наявні роботи носять або суто галузевий, або прикладний характер.

Актуальність проблем регулювання шлюбно-сімейних відносин і гострота питань, пов'язаних з ними, особливо помітні в нашій країні в умовах значних показників у депопуляції населення, а також, зростання кількості шлюбнорозлучних процесів, збільшення числа позашлюбних дітей та

дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування. Ситуація, що склалася в сучасній Україні, супроводжується посиленням нігілістичних тенденцій, які отримують своє вираження в криміналізації суспільних відносин, диференціації соціальної структури суспільства, посиленням конфліктності взаємин між представниками різних соціальних груп. Протидіяти подібним тенденціям можна за допомогою досить широкого спектру форм і методів впливу, в тому числі за допомогою зміцнення і стабілізації сімейних відносин. У сфері правового регулювання – це перш за все означає створення «якісного законодавства», яке було б направлене на дієве регулювання шлюбно-сімейні відносини, забезпечення реалізації прав і свобод за допомогою діючих юридичних гарантій, найважливіше місце серед яких відводиться державним гарантіям.

У свою чергу, законотворча і правореалізаційна діяльність у даній соціально-юридичній сфері неможлива без достатньої ідейно-теоретичної бази, що включає аналіз досвіду, накопиченого як вітчизняною політико-правовою думкою, так і зарубіжним науковим надбанням та досвідом. Звісно ж, що осмислення генезису проблеми правового регулювання шлюбно-сімейних відносин і її ретроспективний аналіз дозволять не тільки виробити діючий механізм вирішення проблеми правового регулювання відносин у сфері сім'ї та шлюбу в сучасних умовах,

а й застережуть від здійснення можливих помилок, які мали місце в історичному минулому.

За своєю структурою монографічне дослідження складається із двох розділів, 7 підрозділів, які логічно пов'язані між собою.

У першому розділі автором монографії проведено науковий аналіз літератури історичного та юридичного характеру щодо виокремлення окремих аспектів правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у контексті становлення державно-правової системи. Крім того, у розділі досліджується процес становлення та трансформації правових відносин у сфері нормативного регулювання сім'ї та шлюбу; становлення та розвиток правових засад укладення та розірвання шлюбу та організаційно-правові засади регулювання шлюбно-сімейних відносин.

У другому розділі Д.А. Шевченко висвітлює особисті немайнові права та обов'язки батьків та дітей; еволюцію майнових відносин подружжя: ретроспективний аналіз; концептуальні аспекти правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у сфері захисту прав та законних інтересів дитини.

У висновках здійснено комплексне теоретико-прикладне узагальнення й надано нове вирішення наукової проблематики у вітчизняній історико-правовій науці, що полягає в системному дослідженні історичного досвіду правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у контексті становлення державно-правової системи України XVIII – XX століття.

У цілому ж, можна стверджувати, що монографія Д.А. Шевченко «Становлення та трансформація правового регулювання шлюбно-сімейних відносин в Україні (XVIII –XX століття)» є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, має наукову і практичну цінність. Результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі – при підготовці навчальних посібників та підручників з історії держави і права України, історії держави і права зарубіжних країн, теорії держави і права, сімейного права, цивільного права; у науково-дослідній сфері – як фундаментальна основа для подальших історико-правових, теоретичних та прикладних досліджень правового регулювання шлюбно-сімейних відносин в Україні, а також для розвитку вітчизняної доктрини сімейного, цивільного права.